

АКТУЕЛНО

РАЗГОВОР СА ЊЕГОВОМ ПРЕОСВЕШТЕНСТВОМ ЕПИСКОПОМ
БРЕГАЛНИЧКИМ И МЈЕСТОБЉУСТИТЕЉЕМ БИТОЉСКИМ Г. МАРКОМ

*Не заборавимо да је Литургија централни
догађај у живоју Православних хришћана,
јер се њу догађа обожење човека!*

Разговарао: књижевник Бранислав Илић

На почетку нашег разговора лепа је прилика да наше читаоце упознате са облашћу којом духовно управљае, али и са свим детаљима у погледу црквеног живота у повереној Вам епархији која је саставни део Охридске Архиепископије СПЦ?

— Најпре би хтео да Вам се захвалим на прилици да кажем неколико речи за Ваш цењени лист *Православље* верујући да ће то бити на духовну корист читаоцима. Наша Епархија брегалничка обухвата источни и североисточни део Северне Македоније са седиштем у граду Штипу. Недалеко од града налази се стари град у рушевинама – Баргала, који датира из IV века, по Христа, и који је још тада био епископско седиште. Град Штип, као епископско седиште, био је и када је територија данашње Северне Македоније ушла у састав Српске Православне Цркве, 1920. године. Тада су се формирале три Епархије: Скопска, Охридско-битолска, где је неколико година столовао и Свети Владика Николај охридски и жички, и Злетовско-струмичка, са седиштем у Штипу.

После не благословеног, самовољног и насилног отцепљења те трију Епархија 1967. у т. з Македонску Православну Цркву, од стране Епископата у тадашњу С. Р. Македонију, наступио је раскол на овој територији. Све помесне Православне Цркве су прихватиле то стање и прекинули су саслуживање са Епископима и клиром поменуте расколничке цркве. На жалост то стање је предуго трајало, а још и није у потпуности промењено, тако да је нанело и наноси велику духовну штету народу који је живео и живи на овој територији. Тада се десила и реорганизација Епархије и настало је више њих. Тако је, Злетовско-струмичка Епархија подељена на два дела и настале су: Струмичка, са седиштем у граду Струмици и Брегалничка са седиштем у Штипу. Названа је брегалничком јер се простире у свим градовима кроз које протиче река Брегалница и још неколико градова који се налазе у близини.

Када је наш Архиепископ охридски и Митрополит скопски Г. Г. Јован ступио у јединство са Српском Православном Црквом, а преко ње и са свим Православним Црквама у свету, 2002. године, тада као Митрополит Велески и Повардарски, после 35. година поново је успостављена канонска Црква на овој територији.

На велику жалост, из политичких разлога, то није било прихваћено од стране државне власти у Р. Македонији, па зато су започели жестоки прогон на Архиепископа охридског Г. Г. Јована, и на све клирике, монахе, и вернике који су стали уз њега. Том прогону, који се још није у потпуности завршио, кумовали су и Епископи који су остали у расколу. Верујем да су широј јавности познате монтирани судски процеси против канонске Цркве и вишеструког затварања Архиепископа охридског Јована, *вешто* манипулација са народом преко електронских и писаних медија, од стране власти и расколничке јерархије у Р. Северној Македонији.

Али, Божјом помоћи, и поред оваковог стања, где немамо приступ до храмова и манастира, одакле су нас полицијом насилно избацили, иако, дакле, служимо Литургију у приватним кућама и становима наших верника, можемо да кажемо да прогонитељи нису успели да изманипулишу сав народ, па добар део тог народа окупља се у канонској Цркви на Литургији. Конкретно у нашој Брегалничкој Епархији имамо само једно богослужбено место у Штипу и то јесте проблем што, за сада, немамо у свим градовима богослужбена места, али најупорнији, путују и по стотинак километара да би дошли на богослужења у канонску Цркву.

Какво је Ваше искуство у контакту са младим људима: да ли је данашња развијена технологија претња у креирању аутентичних и јединствених међуљудских односа? Какав је њихов однос према богослужењима?

— Недавно сам био на једном симпозиону где је, међу теолошким и научним темама, била и тема о тзв. четвртој индустријској револуцији. То подразумева најновија достигнућа у области нанотехнологије и роботике. Ми живимо у том времену. Као што су изуми: парна машина, струја и електроника донели велику промену на свим нивоима човековог живота и можда утицали на међуљудске односе, тако и ова најновија технологија врши велики утицај на човека. Моје скромно мишљење је да се све може употребити на корист човека, али и злоупотребити. Развијање и унапређење технологије није зло само по себи. Ја то не видим као претњу, јер претња би значило да се та ствар може употребити само на зло.

Скепса да људи прихвате неку нову технологију, јавља се јер је то нова ствар и непозната за њих. На пример, ми смо се родили у времену када је телевизија и струја била нормална ствар, док је то за наше дедове и баке била ђавоља ствар. Оно што је евидентно у нашем времену је да људи, навикнути на брзи начин живота, губе стрпљење као врлину и све хоће сада у овом тренутку. Многе ствари, помоћу технологије су нам доступне на длану у тренутку када пожељимо, али оно што не може ни једна технологија да замени јесте духовност и тај аутентични међуљудски однос.

Било је интересно питање на том симпозиону, где сам недавно био: *Може ли да се, помоћу технологије, у једну машину убаце Библија и све поуке свештих отаца, па кад човек има неки духовни проблем, само да укуца свој проблем и да му машина избаци неки савет који ће му решити тај проблем?* Одговор је био да је лако убацити у машину Библију и поуке свештих отаца, али да технологија не може заменити духовника. Јер сваки човек је оригинална личност, непоновљива и да духовни напредак личности не зависи само од савета, него, много више, од личног искуства са Живим Богом у литургијској заједници.

Сматрам да ће, неминовно, доћи до презасићења технологијом и човек као и увек ће пожелети оно

што не може ни једна технологија да му дâ, а то је духовност. Свакако ће човек умети да направи разлику између своје материјалне и духовне потребе, јер су те духовне потребе део њега и тешко их је игнорисати. Можда на неко време може и да се игноришу, али се човек увек враћа њима. Млади људи који долазе редовно на Литургију, а има их, хвала Богу, већ праве ту разлику и нормално користе технологију незаборављајући духовност.

Будући да се Ваша епархија налази у области у којој је реч Божију проповедао Свети Владика Николај (Велимировић), замолио бих Вас да поделите са нама неку драгоцену причу о Светом Владици Николају која је везана за време његовог архиепископског служења у Охридској архиепископији?

— Свети Владика Николај је био изузетна личност и за нас је велики благослов што је он службовао у нашим крајевима. Био је Епископ охридски и охридско-битолски између два Светска рата и оставио неизбрисив траг. Написавши чувени *Охридски Пролог*, и ненадмашне савремене псалме *Молишве на језеру*, као и много других, више или мање познатих дела. Најважније је било то што је био стално са народом и народ га је волео. Својим примером је сведочио праву веру и био је, на неки начин, ненаметљиво наметљив.

Вероватно има много лепих прича из тог времена које и не знамо, али ето сада ми на у долази један догађај који се десио када је Свети Владика Николај дочекао српског краља у Охриду. Био је, ваљда, пост, а људи који су били задужени да спреме ручак, у жељи да што лепше дочекају краља, испекли су прасе. Када је Свети Николај видео то прасе на трпези, узео га и бацио кроз прозор са речима: *По-*

ред чувене охридске пастрмке ви дочекујете краља са једним обичним прасетом. Дакле није поменуо пост, да не би увредио људе како не знају о посту, а с друге стране је похвалио охридску пастрмку као лепше и часније јело од прасетине.

Драги Владико, да ли смо ми као народ свесни величине светитеља из рода нашега, и да ли на истраван начин следимо њихов светли пример и ходимо оним спасоносним путем којим су они ходили?

— Светитељи су људи које је Црква истакла посебним епитетом да нам буду путокази кроз времена до вечности. Чак и у времену у коме су живели, ходали су земљом, али неба су се држали. Управо то их је учинило да буду наши светли примери кроз векове. Њихов спомен Црква брижљиво чува. Следујући њихов пример и подржавајући њихов живот, ми, уствари, подржавамо Христа јер су они подржавали Њега.

Било је времена када су људи мање обраћали пажњу на те светле примере, али, као што сам рекао, дошло је до презасићења од материјалних ствари и људи се све више враћају Цркви следујући оним светлим примерима које је Црква овенчала са епитетом — Свети. Мој је утисак да се народ све више враћа Цркви и духовности. Остаје само да се то артикулише на неки начин, да не буде то из помодарства, већ заиста један повратак са покајањем и исконском жељом за Царство небеско, као што су били и Светитељи.

У последњих неколико година видно је смањен број младих људи који се уписују у наше богословије, па чак и на богословске факултете. Како гледате на овај податак?

— Православна Црква је одувек била ненаметљива у свом деловању. Ја верујем да призив на службу у Цркви није само посао Епископата и свештенства, већ првенствено Божја ствар. Бог призива људе за службу у Цркви, а ми то треба да координирамо.

Да упоредим ово са нашим стањем у Охридској Архиепископији. Када смо изашли из раскола и ступили у јединство са Српском Православном Црквом, једино је наш Архиепископ био у свештеном чину, и око њега тек неколико људи, који су се бројали на прстима једне руке, који су студирали теологију и спремали се за службу у Цркви. Није било лако на почетку, јер се служило само на једном месту у целој Охридској Архиепископији. Али је Бог у своје време, испитавши стрпљење и пожртвованост нашег Архиепископа Јована, призвао још свештеника и монаха који су прихватили тај призив и у једно тешко време подржали Архиепископа Јована и приступили Охридској Архиепископији.

Дакле, сматрам да Бог никад неће оставити своју Цркву иако нам се чини да у неком периоду има дефицита од делатника на њиви Господњој. Будимо стрпљиви и сведочимо веру нашим животима и Бог ће у своје време да призове делатнике на своју њиву.

Преосвећени Владико, Ви сте дипломирали на Аристотеловом универзитету у Солуну. Каква су Ваша сећања из студентских дана проведених у граду чији је патрон Свети Великомученик Димитрије Мироточиви?

— Знање и искуство које сам стекао на студијама у Солуну су непроцењиви. За мене је било велики благослов што сам имао ту могућност да живим неко време у граду где је, како сте поменули, патрон Свети Великомученик Димитрије. Али из Солуна су и Света браћа Ђирило и Методије, који, за нас Словене, имају посебан значај као наши равноапостолни учитељи и просветитељи. Ту су и мошти Светог Григорија Паламе, који се у своје време баш у Солуну истакао са учењем о исихазму и божанским нествореним енергијама. Више пута сам служио Литургију и био сведок величанствене прославе патрона града, Светог Великомученика Димитрија, која траје недељу дана. Тих неколико година ће ми остати у најлепшем сећању.

Који би био Ваш савет младим људима који своју љубав према Господу и Цркви Његовој желе да пројаве изучавањем речи Божије на неком од богословских училишта?

— Изучавање теологије је неисцрпно море благодати Божије. Нека то море буде мотив свима који желе да изучавају реч Божју, имајући увек на уму и одговорност која иде са стеченим знањем. Кома се више даје, и више ће се тражити од њега. Да принесемо најпре себе Богу. Саможртва је неопходна да бисмо стекли неко знање, поготово теолошко. А теологија, управо, за пример узима Жртву Христову, која нас води ка Богопознању.

На крају, замолио бих Вас да упутите једну пастирску поуку читаоцима Православља — нови-на Српске Патријаршије.

— Налазимо се на прагу Свете Четрдесетнице – Великог поста. Крећемо на пут ка Васкрсењу. Али, да бисмо дошли до Васкрсења потребно је да прођемо кроз голготу. Носимо свој крст стрпљиво и са смирењем, онако како нам је наш Господ Исус Христос показао. Да удвостручимо молитве у овом периоду, сећајући се наше грешности и наше немоћи да се без Бога уздигнемо од грешног стања у коме се налазимо. И увек да устајемо и да идемо даље ка Васкрсењу без обзира на то колико смо пута пали. Не заборавимо да је Литургија централни догађај у животу Православних хришћана јер се ту догађа обожење човека. Само на тај начин можемо да изађемо као победници над искушењима и да дођемо до вечне заједнице са нашим Богом. Наоружајмо се, дакле, стрпљењем и љубављу према Богу и ближњима, тражимо опроштај и праштајмо, како би се духовно изграђивали и тако уобличавали у себе лик Божји. Христос је рекао, а то је увек понављао и наш блаженопочивши Патријарх Павле, па ћу и ја тим речима завршити *Ко ирешири до краја шај ће се сјасити*. ■■

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Изложба о Новомученицима јасеновачким у Будимпешти – У Будимпешти отворена изложба радова монахиње Марије из манастира Јасеновац под називом „Свети мученици Јасеновачки у светлости Васкрсења“. На позив Епископа будимског Лукијана, Владика пакрачко-славонски Јован посетио је 11. фебруара 2020. Епископију будимску. Владика Јован је најпре посетио Сентандреју, где га је у Саборном храму дочекао Владика Лукијан, а затим је, у пратњи домаћина, Епископ Јован посетио и Храм Св. великомученика Георгија у Будимпешти. У вечерњим часовима истог дана, у организацији Епископије будимске у свечаној сали Текелијанума у Будимпешти окупљенима је представљена изложба радова монахиње Марије из манастира Јасеновац под називом „Свети мученици Јасеновачки у светлости Васкрсења“.

Предавањем на тему *Јасеновац: йоїлед из Јерусалима*, Владика Јован је свечано отворио изложбу. Отварању изложбе, поред многобројних личности из верског и културног живота Будимпеште, присуствовали су и амбасадори Републике Србије Иван Тодоров, Босне и Херцеговине гђа Биљана Гутић Бјелица, као и изасланик Министарства одбране Републике Србије пуковник Раша Лазовић.

Извор: Епархија славонска

